

KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG

Madocsi lassú és friss csárdás

Madocsa község táncos és népszokásai, nyelve, hagyományai bár sok mindenben egyeznek a Kalocsai, a Tolnai-Sárköz és a Mezőföld falvaiban élőkével, mégis sajátos, archaikus jegyet hordanak magukon. Lakossága nagyon régi hagyományokat, különleges néprajzi jellegzetességeket őrzött meg, talán a területileg is zárt jellege, és a vallási különbözőség okán is. Madocsa népe több száz éven át élt falujában úgy, hogy jelentősebb be- és kivándorlás történt volna. Így könnyen megérthető, hogy a község miért lehetett reliktum területe a hagyományos táncoknak. A Madocsi csárdás generációról generációra öröklődött, az idősebb táncosok, mint Boldog István 'Birkás', Seregi István, Földesi János (népművészet mesterei) készséggel adták tovább tudásukat a következő nemzedéknek, és szívesen tanították a fiatalokat a hagyományos mozdulatok és a sajátos figurák elsajátítására. A XX. század közepén végzet néptáncgyűjtő munka során a Mezőföld falvaiból igen gazdag, értékes táncanyagokat gyűjtöttek össze, rögzítettek filmekre a szakemberek. Többek között olyan neves néprajz-, néptánc-, és népzene kutatók jártak Madocsán, mint Andrásfalvy Bertalan, Maác László, Martin György, Pesovár Ferenc. S úgy vélték: e tájegységen belül a csárdást a Duna-menti Madocsán táncolják egyik legszebben.

A madocsi csárdások legjellemzőbb vonása, hogy a lassú és gyors rész a zenekíséret és motívumkincs alapján élesen elhatárolódik egymástól. Míg a zártan vagy kétkézfogással járt lassú uralkodó motívuma a kétlépéses csárdás, s megjelennek benne a verbunk karakterű motívumok is, addig a zárt összefogódzású frissre a páros forgás mellett a mártogatós motívumok, illetve az ugyancsak zárt összefogódzással járt aprózó, figurázó részek a jellemzőek. A csalogatás általában a mártogatást, forgást megszakító kifordulásból, illetve villanásnyi külön táncolásból áll. Erre a Madocsi csárdás ékes példa.

Mártogatós-csárdás:

A férfiak egyenes, délceg testtartással, végig hajlított térdrel, laza ruganyossággal járják a táncot. A ruganyosság mellett anélkül, hogy nehézkessé válna a táncuk, súlyosan lépegetnek. Legtöbbször és leginkább

telitalpasak a lépések, csupán esetleg a sarkukat emelik el kisé a földről. A lépések kilengése igen csekély. Az ugrásoknál főleg a függőleges irányt hangsúlyozzák, az ugrások zökkenő jellegűek. A férfi végig uralkodik a táncon, vezeti, irányítja, tartja a nőt. Végig vonul a táncon az öblös, széles kartartás. A nők testtartása az egész tánc menetében kissé előredöntött. Lépéseikkel kísérik a férfiak táncát. A nők a szoknyájuk alatt csípőpárnát viselnek, ezáltal is hangsúlyozzák a tánc széles, öblös jellegét.

A csárdás kiemelkedő figurái:

- **rakogatós**, ahol a férfi jóízűen rakja, illegeti a nőt
- **mártogatós**, mely országszerte ismert s elterjedt figura. A madocsi mártogatós jellegzetessége a széles, mély, ruganyos, guggoló lépés.
- **szédülés**, sebes forgó figura. A madocsiak a sebes forgást jobbra-balra huppanásokkal állítják meg. A férfi erősen fogja a nő csípőpárnáját mártogatja, rakja egyik oldalról a másikra.
- **dobbantó-oldalazó**, jellemző a lépésre a derék jobbra-balra dülöngélése és a szökkenő, függőleges irányú ugrás, amelyet a láb erősen kifelé forgatott emelgetése tesz jellegzetessé.

Az egész táncre jellemző, hogy vidám, jókedvű, ízes. Széles, öblös, kissé súlyos táncmódja ellenére sem hat nehézkesen.

Összességében elmondható a Madocsi csárdásról, hogy meghatározó alappillére a helyi kulturális örökségnek és identitásnak. Nem csupán a múltat idézi, hanem élő hagyományt képvisel, a tánc hagyományos jelképei tükrözik a közösség kultúráját, történelmét és életmódját. Olyan sajátos stílust és mozgásmintákat ötvöz, amely segít megőrizni és átadni az ősi magyar tánc hagyományait és értékeit. Lendületes ritmusával és mozdulataival nemcsak a táncosokat köti össze, hanem örömet és életet visz a közönségbe is.

Lassú csárdás; friss csárdás. Madocsa (1959)
Táncosok: Boldog Istvánné Kecskeméti Lidia; Seregi István.

Akkor és most – Lassú csárdás/friss csárdás (1968-2023)
Táncosok: Szintai Andrásné Zvoncsár Piros; Szintai János; Csapó Istvánné Szintai Zsuzsanna; Kovács Lajos, Madocsa (1968) Farkas Fanni és Kiss Balázs, Kurucsai-Németh Eszter és Gulyás Norbert, Budapest (2023)

Madocsai csárdás bemutatása a Madocsai Hagyományörző Néptánc Egyesület előadásában

forrás:

- Szentpál M.(1952): Kultúrverseny legszebb táncai és dalai. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat
- Pesovár F. (1983): A juhait kereső pásztor. Fejér Megye Néptáncok.
- Danics Gy. (2005): Madocsa
- Néptánc Tudástár. BTK Zenetudományi Intézet. Lassú csárdás; friss csárdás. Madocsa (1959). Film: Ft.414.3a-e. Táncosok: Boldog Istvánné Kecskeméti Lidia; Seregi István.
<https://neptanctudastar.abtk.hu/hu/item/dance/4129>
- Néptánc Tudástár. BTK Zenetudományi Intézet. Lassú csárdás; friss csárdás. Madocsa (1968). Film: Ft.624.3a-b. Táncosok: Csapó Istvánné Szintai Zsuzsa; Kovács Lajos; Szintai Andrásné Zvoncsár Piros; Szintai János.
<https://neptanctudastar.abtk.hu/hu/item/dance/4356>
- Néptánc Tudástár. BTK Zenetudományi Intézet. Lassú csárdás; friss csárdás. Madocsa (1968). Film: Ft.624.1a-b. Táncosok: Bán Ferenc; Bódog István; Bódog Istvánné Kecskeméti Lídia; Gesztei Józsefné Csapó Eszter; Kovács Lajos; Kovács Lajosné Reizinger Erzsébet; Laposa Éva; Puch József; Seregi István; Tarczal István; Törjék Eni; Zajacs Istvánné Szintai Éva.
<https://neptanctudastar.abtk.hu/hu/item/dance/4354>
- [Hagyományok Háza. Akkor és most – Lassú csárdás/friss csárdás. Táncolják: Szintai Andrásné Zvoncsár Piros; Szintai János; Csapó Istvánné Szintai Zsuzsanna; Kovács Lajos, Madocsa \(1968\)](#) Farkas Fanni és Kiss Balázs, Kurucsai-Németh Eszter és Gulyás Norbert, Budapest (2023)
<https://hagyomanyokhaza.hu/hu/node/8131>

Cím: Madocsa, Fő u. 24.

